

RDEČI PRAPOR

Glasiló jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naródnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10:40 K, za pol leta 5:20 K, za četrt leta 2:60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisni se ne vračajo, inserati. Enostopna polti-vrstica (širina 88 mm) za okraj 20 vis., večkrat po dogovoru.

30. števí.

V Ljubljani, v sredo, dne 15. aprila 1908

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo «Rdečega Prapora», Ljubljana, Jurčičev trg štev. 3/L.

Sodrugí! Občinski volilci!

Okrajna organizacija ljubljanska je postavila za III. razred letošnjih dopolnilnih volitev, ki se vrše v sredo, dne 22. aprila (oziroma ožje volitve v četrtek, dne 23. aprila) od 8. ure zjutraj do 12. ure opoldne v «Mestnem domu», sledeče kandidate:

Etbin Kristan

pisatelj in urednik;

Ivan Mlinar

korektor;

Josip Petrič

strojnik državne železnice.

Vsak volilec naj predstoječa imena napiše natančno in razločno na glasovnico. Voli se v dveh oddelkih in prispadajo prvemu oddelku volilci od A do L, ki imajo vhod na volišče iz Strelških ulic, drugemu pa volilci od M do Ž, ki imajo vhod od strani mestne ledenice.

Glasujte složno za naše kandidate!

Udeležite se zanesljivo volitve!
Agitirajte, delujte!

Gališki namestnik umorjen.

Ruska metoda političnega boja v najostrejši obliki je našla v Avstriji posnemanje; teroristični atentat iz političnih nagibov je terjal v nedeljo, 12. t. m. svojo žrtev. Rusinski dijak Sičinski je ustrelil gališkega namestnika grofa Potočkega, hoteč maščevati krivice, ki jih trpé Rusini v Galiciji.

Kolikorkoli je vsak umor obsojati in kolikorkoli je obžalovanja vredno, da poraja politična borba taka krvava dejanja, se vendar Lvovskega dogodka ne more prištevati psihološkim ugankam. Kdor razume, da se ne zgodi nič na svetu brez vzroka in da ima tudi zločin svoje pogoje, bo obžaloval nasilno smrt poljskega grofa, čudil se pa ne bo, da je iz okrvavljene zemlje vzkli umor, da so hudodelstva porodila zločin. Vse, kar vé zapadna Evropa o Galiciji, podaje tako žalostno sliko nepostavnosti, zatiranja, samovolje, sovraštva in nekulture, da je teroristični izbruh prav na Gališkem najlozje umljiv. Če se se vzame v poštev sosedsstvo Rusije, kjer je teroristična taktika vdomačena, se tem lozje pojmi, da se poloti Rusin s te strani meje onega sredstva, s katerim operirajo njegovi rojaki z one strani meje že leta in leta.

Gališki zistem je v Avstriji posebna stvar. Tudi v drugih deželah imamo socialne in nacionalne boje. Tudi drugje se slišijo tožbe zaradi pristranosti posameznih upravnih organov, zaradi fanatizma gospodujočih strank in zaradi nepopravljenih krivic. Toda nikjer ni krivica tako pravilen in pravica tako izvanreden pojav, kakor na Gališkem.

Rusinski dijak, ki je nameril svoj samokres na gališkega namestnika, je bil pač vzmoti, če je iskal

v osebi grofa Potočkega edinega ali glavnega krivca. Socialne razmere avstrijskega vzhoda niso vtelesene v nobeni posamezni osebi in tudi najvišjega dostojanstvenika v deželi se ne more smatrati za izkjučnega reprezentanta vsega zistema. Tudi v osebah se shajajo vzroki in posledice; mož, ki je steber stančikovskega zistema, je tudi njegovo orodje. Kroglice, ki so ubile grofa Potočkega, so ranile tudi zlahčičko gospodstvo, uničile ga pa niso, kajti korenine tega gospodstva segajo bolj globoko, kakor življenje posamezne osebe. Gališkega zistema ne uniči samokres atentatorja, temveč samo zavedna, premišljena, vztrajna socialna borba.

Ubijalec je izjavil, da je ustrelil namestnika, ker je hotel maščevati krivice, ki so se godile Rusinom ob zadnjih državnozbornih in deželnozbornih volitvah. O zločinskem značaju teh volitev seveda ne more biti dvoma. Legitimaški odsek državnega zbora je pač doslej storil vse, da bi se zakrile hudobije, ki so se lani vršile v deželi. A tudi brez oficialnih poročil legitimaškega odseka je javnost izvedela toliko nedvomnih posameznosti iz one dobe, da se o nepostavnosti stoterih dejanj ob onih volitvah ne more dvomiti. Gotovo je tudi, da so imeli mnogi oblastveni organi svoje prste vmes in da bi bilo brez njih podpore nemogoče brezobzirno in nesramno počenjanje zlahte. Dokazano je, da se je izdajalo volilecem uradne glasovnice, na katerih so bila imena kandidatov poljskega kola tako natisnjena, da je bilo kratkomalo nemogoče, napisati nanje kako drugo ime. Znano je, da je žandarmerija v mnogih krajih ravnala tako, kakor bi bila v službi poljskega plemstva, ne pa v službi države. Znano je, da so mnogi okrajni glavarji rabili svojo uradno moč za nepostaven vpliv na volilce. Znano je, da so bili ob volitvah ljudje ranjeni in ubiti. Gotovo je tudi, da je Potocki, sam član poljskega plemstva, protežiral zlahto in da bi bil marsikateri dogodek nemogoč, če bi bil namestnik znal in mogel ohraniti brezpartijsko nepristranost.

Toda gališki zistem, utemeljen v zaostalih socialnih razmerah dežele, v kateri imajo stančiki politično moč, ker so gospodarsko vladajoča stranka, ima svojo oporo v avstrijskem zistemu, nazadnjaskem v svojem bivstvu in naslanjajočem se na vse, kar je nazadnjaškega. Pritožbe zoper samovlast gospodujočih, so na Dunaju vedno brezuspešne. Vzlic vsej štiridesetletni ustanovnosti so pri centralni vladi še vedno močne avtokratične tendence. Centralna oblast se še vedno ni vživela v konstitucionalno ulogo, po kateri ima biti služabnica in izvrševalka ljudske volje, temveč hoče ljudstvu vsiljevati svojo voljo. Slučaj z grofom Potočkim je tipičen za to. Že davno so zahtevali ne le Rusini, temveč tudi poljski opozicionalni elementi odstranitev namestnika, ki so ga smatrali za pooblaščenca zlahčičke klike. Pripoveduje se, da so rusinski poslanci celo opozarjali ministrskega predsednika, da je oseba grofa Potočkega v nevarnosti, če ostane namestnik. Toda vladna «avtoriteta» je v Avstriji že naravnost praznoverskega značaja; naše vlade mislijo vedno, da kažejo «moč», če se upirajo ljudski volji in da bi bila slabost, ako bi izpolnili želje prebivalstva. V vladajočih krogih opazamo teroristično nagnenje. Kdo naj se torej čudi, če izbruhne terorizem tudi spodaj? V Galiciji so videli že potoke prelite krvi. Kaj je čudnega, če pade cena življenja v obeh človeka iz onih krogov, v katerih so doslej le padale žrtve?

Umor je zločin v vsakem slučaju. Ali atentat v Lvovu je tudi simptom. Vladajoči faktorji nimajo

samo naloge, obsoditi in kaznovati zločin, ampak razumeti morajo simptome in izvajati potrebne konsekvence iz njih. Ne z represalijami, temveč z odstranitvijo terorizma od zgoraj se prepreči terorizem od spodaj.

* * *

Kako se je izvršil atentat.

Rusinski dijak Miroslav Sičinski je prošil pri namestniku grofu Potočkem za privatno avdienco v zadevi baje povsem osebne značaja. Avdienca mu je bila dovoljena in v nedeljo popoldne je prišel Sičinski v namestniško palačo v Lvovu. Ko je prišel v dvorano, v kateri namestnik sprejema, je zaprl vrata za seboj in je takoj potegnil iz žepa samokres ter hipoma ustrelil. Že prvi strel je zadel. Sičinski je streljal dalje in izprožil vsek šest nabojev. Vsi so zadeli grofa deloma v glavo, deloma v prsa, v roko in v nogo. Po prvem strelu je napadalec zaklical: «To imaš za krivico, ki se je godila Rusinom pri radnjih volitvah».

Potocki, ki je stal pri pisalni mizi, se je zgrudil na kolena ter se je krčevito oprijel mize. Ko so se zunaj zasliali strelji, je prihitel namestnikov sluga. Sičinski je hotel streljati tudi nanj. Prihitel je še drugi sluga in oba sta prijela napadalca, ki se ni branil, ter sta ga odpeljala. V predsobju je bilo več kmetov, ki so čakali na avdienco. Ko so pehljali napadalca ven, se je obrnil k kmetom in je dejal: «To se je zgodilo za Vas». Sičinskega so seveda zaprli.

Grof Potocki se je onesvestil. Poklicali so zdravnike, ki so prvi hip mislili na operacije, a so kmalu spoznali, da je vsaka pomoč zaman. Pozneje se je namestnik za hip osvobodil, a ob 1/4 4. je bil mrtev.

O napadalcu se poroča sledeče: Sičinski je rojen v Ciechanovicah. Njegov oče je bil poslanec v gališkem deželnem zboru. Napadalec je študiral filozofijo in se je že pred leti udeleževal rusinskih dijaskih bojev, zlasti je strastno agitiral za rusinsko vseučilišče. Bil je tudi med onimi dijaki, ki so na Lvovskem vseučilišču demonstrirali zoper izključno poljski značaj univerze ter je bil obsojen zaradi teh demonstracij. V rusinskih krogih je bil znan kot navdušen agitator.

Pri zaslišanju je izpovedal, da je že davno nameraval umoriti namestnika, katerega je smatral za glavnega krivca vseh krivic, ki se gode Rusinom. Najprej je baje nameraval, počakati Potočkega na ulici in ga tam ustreliti. Toda ker ga osebno ni tako natančno poznal, da se ne bi mogel zmotiti, je opustil ta namen, da ne bi ustrelil drugega človeka. Zato je sklenil, poiskati ga v palači in v ta namen prositi za avdienco. To je tudi storil. Atentat je sklenil največ zaradi dogodkov ob volitvah v Koropcih, kjer so žandarji usmrtili kmeta Kahanca, ko sta ga sestra in žena vlekla na stran. Žandar, ki ga je zabodel z bajonetom, je baje mirno zbrisal kri z orožja, drug žandar pa je vprašal: «Ali ste že izvršili nalog?» Razburjenje med Rusini zaradi tega dogodka je bilo velikansko in se je še povečalo, ko niso kaznovali orožnikov in jih niti premestili niso.

Napadalec je dejal, da se nič ne kesa in ko se mu je reklo, da je vendar ubil družinskega očeta — grof Potocki zapušča vdovo in devet otrok — je odgovoril. «Kaj bi to? On je bil kriv, da je bilo mnogo rusinskih očetov uničenih še na krutejši način.»

Ko so ga vprašali, če ima sokrivce, je zamikal, češ, da je izvršil uboj iz lastnega nagiba.

Policija je izvršila v morilčevem stanovanju hišno preiskavo in je potem aretirala njegovo mater. Ta je baje priznala, da je ona nagovarjala sina, naj mašči svoj narod nad namestnikom; ni pa vedela, kaj namerava sin. Pozneje je policija zaprla tudi vse tri sestre Sičinskega.

Po atentatu.

Vest o umoru namestnika se je razširila bliskoma po Lvovu. Če ne bi bil Sičinski tedaj že v rokah policije, bi bil takoj lahko spoznal, da je umor najnesrečnejša metoda v političnem boju. Dočim je hotel morilec koristiti svojemu narodu, mu je le škodoval. Kajti takoj so zdvijale vse furije nacionalnega fanatizma in takoj so poljski nacionalni krogi smatrali napad na namestnika kot atentat na Poljake. Na vseh krajih so se začeli zbirati poljski nacionalci, na čelu jim dijaki ter so uprizorili hrupne demonstracije proti Rusinom. Na rusinskem dijaškem domu so pobili vse šipe in tudi drugje so atakirali znane Rusine. Pred namestniško palačo so uprizorili žalobno demonstracijo.

Politični odsevi.

Avstrijski državni zbor je v petek sprejel zakon o ustanovitvi Geßmannovega ministrstva in sicer tako, kakor je vlada zahtevala, ki ne prizna parlamentu v tako važnem vprašanju druge pravice, kakor da reče «amen». Na vso preteklost sta se sklicevala Beck in Geßmann proti socialnim demokratom, ki so se odločno postavili na stališče, da je pravica parlamenta, sklepati o ustanovitvi novih ministerstev in določati jim delokrog. Toda sklicevanje na preteklost ni dokaz. Če je vlada nekdanj segala čez mejo svojih pravic in če je bil parlament nekdanj tako slaboten, da je mirno gledal tako hegemonijo, še ne sledi iz tega, da bi bil tak slučaj večna pravica. Značilno je pa za meščanske stranke v našem parlamentu, da ostanejo socialni demokrate tudi v takem vprašanju skoraj povsem osamljeni. Parlament, ki neče varovati niti svojih lastnih pravic, je res vreden pomilovanja. A kdo naj se čudi vladi, da hoče razširjati svoje pravice in potisniti državni zbor popolnoma na nižavo mašine za glasovanje, če parlament sam ne stori ničesar, da bi varoval svoj zakoniti upliv? Po zakonu in po ustavnem načelu bi moral parlament biti zakonodajni zbor. V resnici pa daje pri nas zakone sama vlada, kajti meščanska večina našega parlamenta nima druge volje, nego jo ima vlada.

Poslanec dr. Adler je imel v razpravi o ustanovitvi novega ministrstva znamenit govor, v katerem je temeljito označil socialno-demokratsko stališče. Iz obširnega govora, ki je napravil velikanski vtisk v celi zbornici, posnemamo zaradi omejenega prostora samo nekoliko posameznosti.

«Prinaša se nam novo ministrstvo, o katerem čitamo že mesece in mesece, da pomeni novo dobo za naš gospodarski razvoj. Raztrga se ministrstvo za notranje zadeve, trgovinsko ministrstvo, naučno ministrstvo in poljedelsko ministrstvo. Ustvari se povsem nova podoba in parlament ne izve ničesar. Oficialno tudi poslanec Malachowski (poročevalec) ni izvedel ničesar; on vé, kar vé, samo iz uradne «Wiener Zeitung». Od gosp. drja. Geßmanna kaže malo častihlepnosti, da stopa v taki toaleti prvič pred parlament. Nekoliko poslancev je dobilo listek, na katerem so bili nekateri podatki o novem ministrstvu. Tako se ne ravna s parlamentom. Sicer napravi parlament zakon in cesar ga podpiše. Tukaj se pa godi narobe. Tukaj napravi cesar zakon in mi ga moramo podpisati. To ministrstvo, čeprav bi imelo odgovarjati kulturni in gospodarski potrebi, ni dete te potrebe, ampak otrok stiske ministrstva in tej stiski je ime dr. Geßmann, Zoper to, da bi se napravilo za drja. Geßmana delavsko ministrstvo, je morala socialno-demokratska stranka najodločneje protestirati. To bi bila javna provokacija vsega delavstva. Delokrog novega ministrstva je popolnoma prirojen za drja. Geßmanna. Rad bi bil videl, če bi se bilo sočasno z ministrstvom za javna dela ustanovilo delavsko ministrstvo ali bolje rečeno delavski urad, neodvisen od parlamentarnih fluktuacij. To se je samo deloma zgodilo z ustanovitvijo samostalnega političnega oddelka v trgovinskem ministrstvu. Geßmannovo ministrstvo je polovičarstvo. Na eni strani je od njega odvisno veliko podjetje, na drugi pa mala obrt. Značilno je za Avstrijo, da vrže zastopnik reakcionarnih malo-meščanskih utopij, če je treba, svoje utopije pod mizo in se postavi na čelo veleindustrialnemu razvoju. Novemu ministrstvu je izročeno tudi vse rudništvo, ki bi sodilo edino k trgovinskemu ministrstvu. Zlasti me je veselilo, ko sem čital, da bo novemu ministrstvu izročen tudi tujski promet. Seveda, če pride par Berlinev na Dunaj, se napravi pri nas tak spektakel, kakor takrat Indijanci v Ameriki, ko je prišel Kolumbus, pa so kričali: Jezze, odkriti smo! Za ta tujski promet je določenih 500.000 kron, 25.000 samo za reklamo. Reklamo — za koga? Za drja. Geßmanna? Za to so vendar večji fondi! Videli bomo, če se bo v pro-

računskem odseku tudi tako lahko kaj doseglo za spolnitatev obrtnega nadzorstva. Neverjetno je, da je ves obrtni pouk odtrgan od naučnega ministrstva in pridružen Geßmannovu. Če je že pod naučnim ministrstvom mogoče, da postanejo nadaljevalne šole sredstva za krščansko-socialno organizacijo in za krščansko socialni strankarski boj, kako bo šele pod Geßmannom? Iz vseh teh razlogov bodo socialni demokrate glasovali proti nujnosti in proti predlogu.

Večina državnega zbora je sprejela v četrtek nujnost Geßmannovega ministrstva z 292 proti 99 glasom, v petek pa je sprejelo tudi zakon sam v drugem in tretjem čitanju. Vlada se lahko zanaša na svoje mameluke!

Poslanec Cingr je v debati o novem ministrstvu zlasti kritiziral, da se podvrže Geßmannu rudarje.

Poslanec Seitz je bil zadnji govornik v debati o ministrstvu za delo, v katero je posegel z vsem svojim znanim temperamentom. To priljubljenost je tudi porabil, da je pokazal, kako se liberalno meščanstvo vdnja pri krščanskih socialcih. Dejal je: Vsa **Wahrmundova afera** nam je to jasno pokazala. Le poglejte, kakšne nedolžne stvari so bile takrat **konfiscirane!** Na strani 5. Wahrmundove brošure je rečeno:

... toda da ne more biti v enem in istem človeku združena božja vsemogočnost in človeška omejenost, nam je vendar gotovo. Seveda ne vemo, kaj daje človeškemu stvoru v materinem telesu zadnji impuls za življenje; ampak da device ne porajajo otrok, vendar lahko mirno trdimo.

To nedolžno mesto je bilo **konfiscirano**. Nadalje imate v tej brošuri mesto na strani 10:

Oficielni katoliški današnji bog je čudovito podoben klerikalnemu filistru, ki slepo pleše, kakor žvižga župnik. Bog sovraži moderniste, bog zahteva katoliška vseučilišča, bog zahteva račun za protikatoliško volitev, bog je ogorčen ob naročanju svobodomiselnih časopisov: V eno besedo: Bog dela v politiki kakor državnozborni kandidat in grmi proti prosveti kakor srednjeveški vojak. In kar je najbolj važno: Vse to stori po natančnih predpisih ultramontanske duhovščine.

Ali n. pr. imate mesto na strani 18, drugi odstavek:

... dočim se kaže čestjenje relikvij naravnost kakor v krščansko obleko odet fetišizem.

Ali pa imate na strani 25 ...
Podpredsednik Začek: Gospod poslanec! Prosil bi Vas vendar, da ne čitate tukaj citatov, ki ne sodijo k stvari.

Poslanec Seitz: Takoj sem gotov. (Čita:) Pojem o bogu, ki ga lasna dogmatika razglaša kot neumevnega in ki je v očeh modernega sveta naravnost nemogoč. Davno zastarela, vse znanstvene pridobitve nove dobe zasmehujoča slika sveta. V marsičem praznoverno, pogansko-politistično bogočastje. Čisto formalna in zunanja, v upanju na plačilo in v strahu pred kaznijo se izražajoča morala.

Ta nedolžna mesta je državno pravdnštvo **konfisciralo**. Nekateri osebe so se obrnile do voditeljev nemških zvez in so prosile, naj jim podpišejo interpelacijo o tej konfiskaciji. Pred tremi leti se baronu Hocku gotovo ne bi bilo odreklo podpisov za to interpelacijo. Danes, v dobi Geßmannovega ministrstva, dovoljuje nemško meščanstvo, da predsedništvo ne sprejme te interpelacije v nemškem jeziku, ki je v češkem jeziku že vložena in se nahaja že v aktih zbornice! (Baron Hock naj bi se bil obrnil do slovenskih liberalcev!)

Pozneje se je oglašil **Seitz** še enkrat za besedo in je dejal: V današnjem govoru, ko sem navajal **konfiscirana mesta** iz Wahrmundove brošure, sem pozabil na odstavek na strani 31 (veselost pri socialnih demokratih.) ki se glasi:

In v tem kraljestvu se izprehajajo angeli in hudiči, svetniki in čarovnice osebno i delajo čudeže in vsakovrstne komedije.

Obžalovanja vredna izpustitev se mi je le zato pripetila, ker me je gospod podpredsednik prekinil v govoru. To se je zgodilo morda tudi zato, ker se je čutil gospod podpredsednik morda glede kakšnega svojega čuta užaljenega. Vprašam torej gospoda podpredsednika, ali ima voljo, voditi opravke bolj po predpisih opravnika, kakor po svojih občutkih. (Veselost.)

Umrli je bivši nemški državni poslanec prof. **Av. Kaiser**, podpredsednik zadnjega državnega zbora. Zastopal je kmečki volilni okraj Freudenthal-Freiwaldau v Šleziji.

Prihodnja seja državnega zbora bo 30 aprila. Ne le čez katoliške, ampak tudi čez grške praznike hočejo gospodje imeti počitnice! Samo socialni demokrate so zahtevali, naj začne državni zbor delati takoj po katoliški Veliki noči. Vsi meščanski poslanci so glasovali za potrato časa.

Dopisi.

Pulj. (Volitev delegatov v mornarsko bolniško blagajno.) Dne 28. marca so se vršile volitve delegatov v bolniško blagajno. Rezultat je ta, da je ostala socialistična stranka v manjšini. — Zmagala je takoimenovana «ekonomična stranka», kateri pripadajo slovanski narodnjaki, ital. klerikalci in c. kr. mornarica. Bolje bi bilo, če

bi se reklo, da je zmagala mornarica sama, ker v gospodarski stranki ste slovansko narodna in ital. klerikalna le za štafažo.

Socialisti pa smejo biti v vspehom popolnoma zadovoljni. Po vsem terorizmu, ki se ga je uganjalo proti socialistični stranki povsod, posebno pa v arzenalu, je dobila v poslednjem naša stranka 1500 glasov. To so glasovi pravih in zavednih strokovnih delavcev, ker med temi ni niti 20 težakov.

O vsem tem bi ne pisali prav ničesar, toda kakor po navadi, je govorilo o teh volitvah veliko tudi naše narodno časopisje ter pričelo peli slavospeve zmagi N. D. O. v Pulju. Najprej je treba omeniti kontrast med N. D. O. in gospodarsko stranko. «Omnibus» je pisal, da je to sijajna zmaga N. D. O. «Polaer Tagblatt» pa kriči, da je zmagala njegova, t. j. gospodarska stranka ali bolje rečeno mornarica.

Ima li prav «Omnibus» ali «Polaer Tagblatt», za to se ne bomo prepirali. Dobro vemo, da ni zmagala ideja nobene stranke, ampak zmagala je sila in zmagal je terorizem. Če pa je bila tudi N. D. O. deležna tega terorizma, tedaj čestitamo. Vedeli bomo tako zopet enkrat, pri čem smo in spoznali bomo tako natančneje cilje teh krumirskih organizacij.

Kdor je videl in ve, s kakšnimi sredstvi so agitirali naši nasprotniki, katerim so pomagali vsi delovodje in celo ravnateljstvo arzenala, ta se ne more čuditi rezultatu volitev. Le čuditi se mora predrznosti onih, ki vpijejo, da je zmagala voja delavstva.

Samo pomislimo, da so zažugali delovodje dalmatinskim (t. j. vsem) delavcem, ki delajo v «Val di figo» in «Della bava», da, kdor voli za socialistično listo, bo odpušen takoj iz dela. Tako žuganje delavcem je naravnost nesramno. Takemu žuganju se pravi pri nas lopovščina. Kakor tem dalmatinskim delavcem, so žugali seyeda tudi težakom in delavcem v arzenalu. Sedaj pa pišejo slavospehe ukradeni zmagi in tej se pridruži tudi «Omnibus», ki hoče napraviti iz N. D. O. ne samo predmet zaničevanja, ampak tudi zasmehovanja, ker N. D. O. ni imela pri tem opravi popolnoma nič. Kar je tehnično izobraženega delavstva, je glasovalo kompaktno za socialistično listo. Bilo jih je 1500 in to je naša zmaga.

Društvene vesti.

Predavanje v Trstu. Društvo «Ljudski oder» je priredilo v četrtek v veliki dvorani «Delavskega Doma» predavanje, ki je bilo jako dobro obiskani. Vsi sedeži do zadnjega so bili zasedeni. Predaval je sodrug **Etbin Kristan** o predmetu «Zivljenski pogoji malega naroda». Predavatelj je najprej definiral pojem narodnosti, postanak in razvoj narodov ter je naglasil življenski nagon, ki živi v narodnem organizmu kakor v vsakem drugem. Zakon razvoja je merodajen tudi za tak organizem; in tudi narodu kakor individuu je končno dosejen konec, da dobe novi organizmi prostora. V zgodovini so propadli ne le mali, temveč tudi veliki narodi. Toda razmere, v katerih so živel in umirali, so bile različne od sedanjih; zato ne zadostuje, posnemati, kar jih je pospeševalo in izogibati se onemu, kar jih je ugonobilo, temveč raziskati se mora nove razmere in v njih poiskati pogoje za obstanek narodov v naši dobi. Predavatelj je kratko očrtal razlike med malimi in velikimi narodi in je povdarjal, da sama maloštevilnost ne onemogoči obstanka. Pač pa je razvoj maloštevilnega naroda težavnejši od velikega in zato mora majhen narod tem bolj skrbeti, da uveljavi celo svoje število. Če bi tudi v bodočnosti odločevala le oborožena pest, tedaj bi bil za male narode pogin neizogiben. Mir je prvi in najvažnejši pogoj za obstanek in razvoj malih narodov in zato je naravnost zločinsko s stališča narodnosti, navduševati take narode za militarizem. Pogoji mu pa niso ideološki, temveč v prvi vrsti gospodarski; v interesu malih narodov je, da nastanejo gospodarske razmere, ki odpravijo potrebo vojne. Socializiranje gospodarstva, ki pospešuje mir, zagotovi tudi malim narodom razvoj. Boji bodočnosti bodo, kakor kažejo znamenja, ki jih predavatelj našteva, kulturnega značaja; organizem je v naši dobi tem močnejši, čim več kulture poseduje, zato morajo zlasti mali narodi skrbeti, da postanejo kulturne pridobitve last vseh njih članov. Gospodarski demokratizaciji mora slediti kulturna. Z njo mora biti združena politična demokracija, iz katere črpa celota najboljše sile. Slovenci n. pr. v mnogih krajih ne pridejo do polne veljave, ker dajejo politični privilegiji nasprotnikom manjšinam odločilno moč, ki bi izginila v hipu, ko bi zavladala splošna volilna pravica, po kateri ne morejo manjšine stvarjati umetnim potom večin. Narod mora imeti avtonomijo za zadeve, ki se tičejo le njega samega, ne sme se pa odstraniti od mednarodnega dela na polju, ki je enotno za vse človeštvo. Vsaka reakcionarnost manjša moč naroda. V kulturnem tekmovalstvu morajo stati mali narodi in prvih vrstah, tedaj imajo jamstvo, da ne bodo predčasno umrli. Dosedanje metode, ki so se ozirale samo na posameznika in na posamezne sloje, torej ni bilo narodno, čeprav se je tako imenovalo. Pravo narodno delo mora biti socialno in demokratično v pravem pomenu besede. Zato je socialna demokracija dejansko najbolj narodna stranka.

O stari zgodovini Slovanov je priredilo Delavsko izobraževalno društvo v Pulju predavanje v čitalniški dvorani v «Arco Romano» v soboto 11. t. m. zvečer. Predaval je sodrug Ethin Kristan. V uvodu je omenil razne hipoteze o prvotnem sedišču arijskih plemen in o njih razširjanju po Aziji in Evropi ter najbližje sorodnike sedanjih Slovanov, katerih stara zgodovina je se zelo temna. Navedel je nekatere momente, ob katerih se spominjajo Slovani (kot Sclaveni, Scilabeni, Antje) že pred Kristovim rojstvom, ozri se je na njih verjetno prvo domovino v Evropi ob Črnem in Azovskem morju, po njih razširjanje proti baltiskemu morju in po severni Evropi z ene in ob Donavi z druge strani. Južnim plemenom, ki so se širila ob spodnji Donavi, je posvetil obsirnejše poglavje, navedel je njih šege, način življenja in njih boje z Bizantinci. Potem se je predavatelj ozrl po naših krajih v dobi rimskega cesarstva in selitve narodov ter je naslikal naseljevanje Slovanov po Karantaniji in Panoniji, omenil njih boje s prvotnim prebivalstvom, z Avari, s Furlani in z Bajuvari, Samovo državo, njen razpad ter razširjanje krščanstva med Slovenci, ki se ni vršilo samo s križem, temveč z mečem in ni bilo samo verskega, temveč veliko bolj nacionalnega značaja. Pokristjanjenje je bilo pomembnejše. Krščanstvo je razdejalostare demokratične in socialne oblike starih Slovencev in jim je za dolgo dobo vzelo moč za samotojno narodno življenje. Predavanje, ki je trajalo nad pol-drogo uro, je zanimalo poslušalce do konca. Pokazalo se je zopet, da je težko dobiti tako dovtetnega avditorija, kakor je delavstvo. Ustanovitev izobraževalnega društva je bila res živa potreba za puljski proletariat.

Za boj zoper zanemarjanje mladine se je ustanovilo «Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v sodnem okraju Ljubljana». Novo društvo vabi na svoj prvi društveni zbor, ki bo dne 15. aprila 1908 ob 6. uri pop. v porotni dvorani c. kr. deželnega sodišča v Ljubljani. — Dnevni red je sledeči: 1. Poročilo pripravljalnega odbora. 2. Volitev 7 odbornikov, 2 namestnikov in 2 računskih preglednikov. 3. Slučajnosti. Pred zborovanjem se sprejemajo društveniki. Ako ta društveni zbor ne bi bil sklepčen, vrši se eno uro pozneje drugi občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih društvenikov. Priigase, dopise in pošiljatve sprejemajo začasno do občnega zbora gospodje Albert Levičnik, c. kr. dež. sod. predsednik, Fran Milčinski, c. kr. sod. tajnik, in Janez Nep. Röger sen., podpredsednik Vincencijeve družbe in posestnik, vsi v Ljubljani. Društvo je izdalo sledeči oklic:

Prijatelji mladine! Človekoljubi!

Izdavna potrebna «Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v sodnem okraju Ljubljana» se je slednjič ustanovilo. To društvo Vas sedaj nujno vabi, da ste mu naklonjeni sotrudniki!

Čim izveste o otroku zapuščenem, trpinčenem, zanemarjenem, naznanite ga društvu, da mu priskoči v pomoč: Otrok revček sam ne ve pota k nam, bodite mu Vi usmiljeni posredovalci!

Otroka, ki berači, mater, ki berači z otrokom, vprašajte po imenu in stanovanju in pazite, da Vas ne varajo! Naslove sporočite društvu! Društvo bo z usmiljeno, a hkratu veselo roko pomagalo tam, kjer je treba, in tako, da bo uspeh trajen. Neprevdarna darežljivost napram neznanim osebam rada škoduje: vzgaja berače po poklicu, delomržne potepuhe, tatove!

Naznanjajte nam izprijeno mladino, da jo rešimo, dokler je poboljšljiva; tako koristite mladini in koristite človeški družbi, ki jo obvaruje bodočih škodljivcev!

Podpirajte društvo pri spraviljanju otrok in mladine v pripravne družine, v učna mesta, v službe; pomagajte pri dobrohotnem nadzorovanju posameznih nadzorovanja potrebnih otrok!

Pristopite društvu kakor člani in ustanovniki! Rednim članom je plačati vsako leto vsaj 2 K, ustanovnikom pa enkratno znesek vsaj 100 K. Sleherno darilo se hvaležno sprejme. Tudi z obledo, obutalom, perilom je društvu močno ustrezno.

Vsak po svoje pospešuj društvo, ta z delom, oni z denarjem in darom!

Človeška družba je eno telo; telo ni zdravo, ako mu hira tudi le en del; bolezen le enega dela je bolezen celote.

Naše društvo hoče preprečevati in zatirati bedo in zločinstvo, te nevarne bolezni na družabnem telesu, v kali, pri deci, pri mladini. Pomagati hoče družbi do zdravja, do sreče!

Vstopite v naše vrste!

Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v sodnem okraju Ljubljana.

Shodi.

Ljubljana. V torek, dne 7. t. m. zvečer je priredilo politično društvo «Bodočnost» v areni «Narodnega Doma» shod zaradi dopolnilnih občinskih volitev. Udeležilo te ga je približno 180 volilcev. Shod je otvoril sodrug Bartl, ki je povdarjal važnost občinskih volitev in je naznanil, da je okrajni odbor socialno-demokratske stranke sklenil, poseči s tremi kandidati v tretjem razredu v volilni boj, in predlaga kot kandidate sodruga Mlinarja,

Petriča in E. Kristana. Sodruga Kristan je sicer odklonil kandidaturu, toda okrajni odbor je prepričan, da bo vpošteval strankarsko disciplino in sprejel kandidaturu. Govoril je potem sodrug Josip Petrič, ki je naglašal potrebo opozicije v občinskem zastopu, kjer vlada doslej neomejeno ena stranka, kar nikjer ni zdravo. Dosedanji občinski svet ni nikdar kazal zmisla za delavsko ljudstvo in njegove potrebe. V dveh za nižje sloje nad vse važnih vprašanjih je bil mestni svet povsem neploden; zoper neznošno draginjo, ki neprenehoma narašča, ni ukrenil ničesar in vprašanje delavskih stanovanj se sploh ne gane. Če bi prišla v občinski svet opozicija, bi moralo postati bolj živahno in storilo bi se več plodnega dela. Pravico do zastopstva ima delavstvo, kajti tudi ono nosi občinska bremena. Sodruga Mlinar je označil terorizem, ki vlada v Ljubljani in ki ga izvršujejo liberalci in klerikalci. Če se hoče imeti zdrave javne razmere, se mora streči ta terorizem in zato je nujno potrebno, da pride v občinski zbor tudi stranka, ki je v občini in v deželi vladajočim strankam načeloma nasprotna, delavski sloji pa ne smejo stremiti za tem, da pridejo v občinski svet po milosti viadajočih, kajti taki zastopniki ne bi mogli biti odvisni. Za delavske sloje je klečeplazenje pred mogočnejši poniževalno. Razne deputacije iz nekaterih krogov, ki hodijo k županu prosit za kak mandat, ne ravnajo v interesu delavstva, ki nima koristi od podarjenih mandatov, ampak le od takih, ki si jih pribori. Govornik poziva navzoče, naj dne 22. aprila složno glasujejo za kandidate, ki jih priporoča socialno-demokratska stranka in naj do 22. pridno agitirajo. Govoril je še sodrug Kristan, ki je razmotrival interese ljubljanske občine in posameznih slojev ter je pozival volilce, naj skrbje, da se ne izgubi noben glas. Kar se njegove kandidature tiče, je izjavil da jo resno odklanja, ker ima razloge za to. Sodruga Bartl je dejal, da more Kristan sprejeti kandidaturu, če je to volja volilcev. Ker se nihče več ne oglasi za besedo, zaključil shod ob 11. zvečer.

Pulj. V nedeljo, 12. t. m. ob 3. popoldne je bil v veliki dvorani «Arco Romano» ljudski shod, ki ga je sklicala organizacija jugoslovanske socialno-demokratske stranke z dnevnim redom «Politični položaj v državi in v deželi». Organizacija je nameravala sklicati shod na trg Verdi in ga je tako tudi naznanila na policiji. Toda zborovanje pod milim nebom je bilo prepovedano zaradi ozira «na javni red in mir». Ta prepoved ima svoj povod v žuganju narodnjakov, ki so ves čas govorili, da bo pretep in da bo tekla kri, če skličejo socialisti še enkrat shod pod milim nebom. Tudi če ne bi bilo to govoričenje tako javno, kakor je bilo, bi vendar bila morala policija zvedeti zanj, kajti splošno je znano, da so med našimi narodnjaki in med policijo precej nežni stiki. Stališče policije, ki se nikdar ne zna rešiti strahu, je končno razumljivo. Toda značilno je to početje za narodnjake, ki tudi s tem pokazujejo, da jim ni narodnost nič drugega, nego prazna fraza. Leta in leta so stekali, da se Slovan v Pulju ne sme geniti. Pa pridejo socialisti, ki rajši delajo, kakor da bi stekali in gredo zborovat sredi mesta, na največji trg. Zborujejo in govore slovensko in hrvatsko. Za narodnjaka bi to morala biti še večja radost, nego za socialista, kajti razumljivo je nad vse, da je to prav z narodnega stališča velikanski napredek. Če bi bili narodnjaki v svojih srcih narodni, bi se morali veseliti, da kažejo vsaj socialisti v Pulju javno Slovanstvo, če že sami nimajo korajže za to. A namesto tega gredo pa — preperečijo slovansko zborovanje v Pulju! Verujte v narodnjastvo teh zlaganih narodnjakov, če ste otroci!

Shod se je torej moral vršiti v «Arco Romano». Če so nacionalisti mislili, da pade v vodo, ako bo pod milim nebom prepovedan, so se temeljito zmoliti. Obisk je bil tak, da so imeli narodnjaki dovolj povoda, jeziti se, kajti velikanska dvorana je bila skoraj vsa polna. Shod je otvoril sodrug Petejan, ki je pozdravil navzoče in je povedal, v kakšnih razmerah in zaradi česa je bil shod pod milim nebom prepovedan. To poročilo je povzročilo veliko razburjenje med navzočimi. Potem je bil izvoljen za predsednika sodrug Petejan, za zapisničarja sodrug Haramina, besedo je pa dobil poročevalec sodrug Kristan. V obširno zasnovanem, dveurnem govoru je govornik razvil delovanje državnega zbora od lanskim volitev do sedanjih počitnic in dogodke v istrskem deželnem zboru ter je dokazal, da stoji vsa politika vlade in meščanskih strank v znamenju protisocialistične reakcije. Govornik je ostro kritiziral početje liberalno-klerikalnega bloka, ki ovira vsako socialno olajšanje za delavske sloje, a dovoljuje vladi vse na račun ljudstva. Govor sodruga poročevalca je naredil nenavadno globok vtisk in sledilo mu je gromovito odobravanje, v katerem se je izražala obsodba meščansko-reakcionarne politike. Sodruga Petejan je še označil lažnjive trditve narodnjakov, da bi se bil sodrug Tuntar zadovoljil z dvema mandata za puljsko občinsko reformo, in ker se nihče več ni oglasil za besedo, je zaključil shod ob 1/6. zvečer ob viharnimi živjoklici na socialno demokracijo.

Domače stvari.

Glede pooblaščenec za občinske volitve določa volilni red: Le samostalni avstrijski držav-

ljani, ki niso izključeni od volilne pravice, smejo kot zastopniki izvrševati volilno pravico v štimenu drugega in, ako imajo sami pravico voliti, tudi kot pooblaščenec. Pooblaščenec sme zastopati samo enega takega, ki ima pravico voliti, in se mora izkazati s pooblastilom, v zakoniti obliki izdanim in zaznamenujočim volitev, za katero je podeljeno. Tako pooblastilo, ako še ni izgubilo veljavnosti, upravičuje pooblaščenca, pri dotični volitvi izvrševati vsako z volilno pravico združeno oblast. Ustne in telegrafične odredbe glede podelitve pooblastila nimajo nobene moči. Ravno to velja glede preklica pooblastila, izvemski slučaj, kadar pooblastnik prekliče pooblastilo osebno pred volitveno komisijo, preden je pooblaščenec kot tak oddal glas. Sprejem pooblastila ni na poti izvrševanju svoje volilne pravice.

Die Narodna Delavska Organizacija in Triest je priredila v nedeljo shod im «Narodni Dom» in vabila nanj z — nemškimi (!!) vabili! V omedlevico bi padel človek. Tržaški narodnjaki — pa nemška vabila! Kam plovemo? Kam jadramo? Doslej je bilo znano, da imajo prokleti socialisti tako zanikrni narodni čut, da hočejo organizirati delavce vseh narodnosti in ne čutijo smrtnega greha, ki tiči v tem, če spregovori Slovenec nemško ali italijansko besedo. A sedaj je že «Narodna organizacija» tako globoko padla! Posuj si pepela na glavo, Izrael, plakajte, hčere izraelske! Koliko časa se in dr. Mandić bo govoril deutsch, čeprav bolj kucheldeutsch in dr. Gregorin bo pel «die Wacht am Rhein». Toda brez šale: Kakšen namen pa ima še ta famozna delavska organizacija? Ustanovili so jo, ker socialisti niso dovolj narodni. Mednarodnost socialnih demokratov je bila tisti greh, ki je spopal Narodno organizacijo. Tako so vsaj utemeljevali in opravičevali svoje rojstvo. Doležno bi torej morali ostati brezobzirno narodni in vrazjim socialistom pokazati, kako ravnajo Samoslovenci. Če pa še tega ne izvršujejo — kakšen namen imajo še? Ali je morda vendar resnica, da gre samo zato, pripraviti Mandiću pot do mandata? Ali pa je že premalo slovenskih delavcev, ki bi šli krumirski organizaciji na limanice, pa love sedaj, karkoli se da vjeti, pa če bi bilo tudi kitajsko? Žalostno je na vsak način, seveda najbolj žalostno za Mandićevo organizacijo, ki ne gre, ampak galopira rakovo pot.

Za ljubljanske občinske volitve je liberalna stranka na zaupniškem shodu v nedeljo imenovala sledeče kandidate: Za III. razred: Engelbert Franchetti, Anton Likozar, Urban Ušeničnik, Josip Turk, Josip Vidmar, Ivan Pavšek, za II. razred; dr. Karl vitez Bleiweis-Trsteniški in Anton Gorše. O nekaterih kandidaturah je bila debata zelo živahna. Pavšek je v tretjem razredu kandidiran proti predlogu izvrševalnega odbora. Pri-povedovalo se je, da so socialni demokratje izjavili, da bodo glasovali zanj. Kakšni socialni demokratje so to izjavili in komu, tega se pač ni povedalo. Očitvidno bi liberalci radi zopet delali zgago med socialisti. Toda na tem polju jim sreča ne ostane večno zvesta.

Goriški deželni zbor bode sklican po časniških vesteh meseca junija.

Vlak je povozil blizu Ponikve železniskoga delavca Bergleza. Berglez je na ranah umrl.

Stajerski deželni zbor bo sklican kakor poročajo graški listi «iz zanesljivega vira» po Binkoštih v večtedensko zasedanje. Resil se bo proračun za l. 1908 in pa preosnova deželnega volilnega reda. Sicer je pa mogoče, da se vsled položaja v državnem zboru na tem kaj spremeni.

Nesreča. Upokojeni orožniški postajevođa Fr. Jurak je na potu domov v Olimje padel v neko jama in si tako pretresel možgane, da je bil na mestu mrtev.

Sociální pregled.

Stavka čevljarskih pomočnikov v Ljubljani — končana. Poroča se nam: Med zadrugo čevljarskih mojstrov in med pomočniki je prišlo do popolnega sporazumljenja. Stavka je končana. Pomočniki so pričeli v pondeljek, 13. t. m. delati.

S Save pri Jesenicah. V toverni kranjske industrijske družbe na Savi pri Jesenicah je začel obrat pešati. Bajje nimajo naročil. Mnogo delavcev so že odslovili radi pomanjkanja dela, osobito livarje. Valjavcem so skordno plačo znižali za 30 odstotkov.

Iz stranke.

Majski list izda letos zopet jugoslovanska socialno-demokratska stranka. Izšel bo sredi aprila na osmih straneh velike oblike ter bo ilustriran in bo imel priloženo veliko sliko, ki se jo tudi lahko dene pod okvir. Majski list bo lepo urejen in bo imel doneske Ivana Cankarja, Otona Zupančiča, Zofke Jeloskove, Ethina Kristana i. dr. Kdor želi dobiti majski list, naj se takoj oglasi pismeno ali ustmeno pri upravnistvu «Rdečega Prapora», da bo mogoče določiti naklado. Tiskalo se ga bo samo toliko, kolikor se ga bo naročilo. Kdor ga ne naroči pravočasno, ga torej ne bo mogel dobiti. — En izvod stane 40 vin, po pošti 10 vin, več.

Odprto pismo „Slovenca“.

Moji ljubi prijatelji pri katoliškem časniku „Slovenca“ so v sobotni številki v Idrijskih novicah natisnili „senzacijsko“ novico: „Pri nevarno oboleli Kristanovi soprogi v Idriji je par dni stregla usmiljenka iz Marofa.“ Bum, bum, trarara... Prav prisrčno sem se nasmejal. In dobra volja me še zdaj ni opustila, kajti, oprostite, to ni karsibodi. „Slovenec“ namreč v istem hipu tudi pripoveduje, da je tudi pri Jaurèsu, znamenitem francoskem socialistu, stregla enkrat usmiljenka, in dostavlja: da, pač, življenje kaže, katera stranka dela človeštvu na korist. No, no... Oglejmo si reč tako kot je, Moja soproga je res nevarno zbolela. Zdravnik dr. I. I. Stverák ji je povedal (mene takrat ni bilo doma; bil sem na Dunaju, vršec svoje dolžnosti kot član nadzorstva G. O. C.), da si mora dobiti tako postrežnico, ki se razume na bolniško postrežbo. Ko ga je vprašala, kje jo naj dobi, ji je dejal: „Pri svoji pokojni ženi sem imel usmiljenko iz Marofa, tudi Vam bi priporočal, da si jo vzamete, ker v Idriji ni dobiti ženske, ki bi se razumela dovolj na bolniško postrežbo.“

Pri protestantovki Plamenikovi je bila istotako usmiljenka, pri Činiburku i. t. d. tudi. Kaj hočete, živimo pač v Idriji!!! Ko sem prišel domov, se mi je to povedalo, no, in žena je že bila v stadiju krize, fantazirala je, govorila vse mogoče ter seve tarnala, da ni usmiljenke, kar si je vtolkla v glavo kot fiksno idejo i. t. d. Videl sem, da bo v vsakem iziru najboljše, če ji olajšam zadnje trenutke (tako sem si takrat mislil) življenja in ji izpolnim to fiksno željo. Pisal sem res na Marof ter razloživši stvar, poprosil za usmiljenko, da bi bolnico stregla. **Ali dobil sem odgovor, da jim je žal, da pa nimajo nobene, da bi morali v Ljubljano telegrafirati i. t. d.** Odgovor sem naznanil zdravniku, ki je na to napisal pismo na Marof; učinek pisma je bil, da so z marofa takoj poslali eno usmiljenko k moji ženi, še telegrafirali niso nikamor. Kaj je doktor pisal, žal, ne vem.

Tako se je torej dogodil slavni „senzacijski“ dogodek, da je moji bolni soprogi nekaj dni stregla usmiljena sestra. Ko se je bolezen obrnila na boljše, je odšla, odkoder je prišla. Reči pa moram, da je tista usmiljenka imela več takta, kot ga imajo vsi dopisniki in redakterji „Slovenca“ skupaj. Stregla je brezverki in ženi brezverca, pestovala malega brezverčka — pri tem se je pa zavedala, da je v našem domu bolniška strežkinja in drugega nič.

„Slovenec“ govori o dobrih delih klerikalizma. Rad bi vedel, kaj ima uboga ženska, ki je enkrat, kdove iz kakšnih nagibov vstopila med usmiljenke, opraviti s klerikalizmom? Vodstvo hiralnice pa je usmiljenko poslalo šele na intervencijo zdravnika, na mojo prošnjo pa ne. Kje je usmiljenost ali dobro delo? Dobra dela so zastoj in takoj, postrežbo pa se mora plačati...

Klerikalizem sploh dobrih del ni zmožen. Kakšen je, kaže tudi prav fino „senzacijska“ novica, s katero se pravkar pečam. Klerikaliec je nasilnik, ki izrablja vero in verska čutila ter sploh vse uredbe svoje cerkve v svoje samopašne politične namene, ki laže, obrekuje,

natolcuje, uganja gnjusno hinavščino, seve vse v imenu boga vsemogočenga... Fej taki svojati...

Pa, prav zadovoljen sem, da so se gospodje klerikalci zopet pokazali v svoji nagoti. In v ti zadovoljnosti mi je vsklila misel, da izdam v slovenskem prevodu znano Wahrmundovo brošuro kot pokoro za greh, da je v mojem domovanju par dni prebivala usmiljena sestra!

Pozdravljeni!

V Idriji, 13. aprila 1908.

* Anton Kristan.

Pozor! Pozor!
V kratkem izide
Wahrmundova
brošura
v koji je dunajska cenzura zaplenila
5 mest
v slovenskem
prevodu.

Pozor! Pozor!

Berite! Berite!

Čitajte in širite sledeče knjige in brošure:

K. Kautsky:

„Kdo uničuje proizvajanje v malem?“
Cena 30 vinarjev.

H. Kirohsteiger:

„Pod spovednim pečatom“.
I. del velja 2 kroni 60 vinarjev. II. del velja 2 kroni.

A. Kristan:

„Socializm“.
Cena 20 vinarjev.

A. Kristan:

„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo“.
Cena 10 vinarjev.

K. Marx in Friderik Engels:

„Komunistični manifest“.
Cena 40 vinarjev.

A. Kristan:

„Zakaj smo socialisti?“
Cena 14 vinarjev.

„Vatikanski jetnik“.

Razglednica. Komad 6 vinarjev. 100 komadov 5 kron.

Vse te knjige in brošure se dobe v upravi „Rdečega Pra porja“ v Ljubljani, „Napreja!“, v Idriji in v vseh slovenskih knjigarnah v Ljubljani, Trstu, Gorici in Kranju.

Slavnostne predmete za 1. maj.

Rdeče nagelne 100 kom 1 K 80 vin., lampijone z napisom za 1. maj, rdeče dekoracije za kolesarje 1 komad 50 vin. in več. Strankine verižice za uro, obeske s fotografijami poslancev, broše, dekoracijske podobe za majsko slavnost. Šaljive bazare in vse slavnostne predmete se dobi najceneje pri tvrdki 31

WUNIBALD PLANN
Dunaj, VI/2, Wallgasse 19. Telefon 10.443.

Naročila čez 20 kron poštne prosto. — Zahtevajte znižani cenik majskih slavnostnih predmetov.

KAVARNA

„Unione“
preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Novo! Novo!

Izšla je v založbi časopisa „Napreja!“
v Idriji brošura

„Proletarijat“

ki jo je napisal Karol Kautsky, poslovenil Anton Kristan.

Brošura „Proletarijat“ obravnava sledeče predmete: „Proletarec in rokodelski pomočnik“, „Delavska mezda“, „Razpad proletarske rodbine“, „Prostitucija“, „Industrijska rezervna armada“, „Rastoča razsežnost proletarijata“ in „Trgovski in „izobraženi“ proletarijat“.

Cena brošuri 30 vinarjev.

Prodajam okoli 8000 metrov

ostankov posteljnega platna

(kanafas) z jamčeno kvaliteto, samo izbrani ostanki po 8—16 metrov kos, za popolno posteljno perilo 1 meter po 22 krajcarjev. Razpošilja se najmanj 40 metrov po postnem povzetju.

S. Stein, tovarna za platno

Nachod na Češkem.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 168.

v Ljubljani

Telefon št. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

Telefon št. 167.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

Telefon št. 167.

26-18